

Porównanie projektów ustaw okołokonkordatowych

Autor tekstu: **Aleksander Merker**

8 maja 1997 r., Warszawa

Projekty

Unii

Pracy

Projekty w ogóle nie nadają się do dyskusji. Autorzy nie mają pojęcia o praktyce prowadzenia akt stanu cywilnego. Rozbijają jedną materię na dwie ustawy. Sprawdzenie braku przeszkód do zawarcia małżeństwa pozostawia się całkowicie duchownym. Formuła „Kościołów i związków wyznaniowych uznanych i działających w Rzeczypospolitej Polskiej” nie ma żadnego oparcia w prawie polskim; art. 53 ust. 4 Konstytucji z dnia 2 IV 1997 r. mówi o kościołach i innych związkach wyznaniowych „o uregulowanej sytuacji prawnej”. Sprawę głęboko wchodzącą w sferę osobistą obywatela projekty przekazują rozporządzeniu wykonawczemu, przy czym upoważnienie - wbrew art. 92 ust. 1 Konstytucji - nie zawiera wytycznych dotyczących treści rozporządzenia. Projekty używają terminu „duchowny”, podczas gdy w wielu związkach wyznaniowych nie ma podziału wiernych na duchownych i świeckich. Duchowny ma informować USC o każdym udzielonym ślubie - nawet wówczas, gdy prawnie istniejące od lat małżeństwo cywilne zainteresowani chcą teraz uświęcić w kościele. Nonsensem prawnym jest formuła o uznaniu prawnym małżeństwa udzielonego przez duchownego, który nie zawiadomił o nim USC, zatem nie jest ono udokumentowane.

Projekt

PSL

Projekt PSL jest mniej dokładny i nie tak fachowo przygotowany, jak projekt rządowy. Najważniejsza różnica między obu projektami polega na tym, że projekt PSL powierza informowanie USC o ślubie wyznaniowym duchownemu, zaś projekt rządowy małżonkom. Projekt rządowy ogranicza więc „korzyści” nupturientów wynikające z jednorazowej ceremonii ślubnej przez to, że muszą oni zgłosić się w USC dwa razy (po zaświadczenie o braku przeszkód i po wpis do akt stanu cywilnego), a projekt PSL tylko jeden raz. Zaletą projektu PSL jest bardzo wyraźne stwierdzenie o możliwości unieważnienia lub rozwodu małżeństwa wyznaniowego w drodze orzeczenia sądu powszechnego (dodanie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym nowych art. 22¹ i art. 56¹ oraz zmiana Kodeksu postępowania cywilnego). Luką projektu PSL jest brak delegacji dla MSWiA do określenia wzorów odpowiednich formularzy (art. 27 Prawa o aktach stanu cywilnego w projekcie rządowym). Obydwa projekty słusznie pozostawiają późniejszym ustawom wyliczenie kościołów i innych związków wyznaniowych, które mogą udzielać ślubów wyznaniowych wywierających skutki cywilnego, z tym, że obydwie projekty używając terminu „duchowny” wykluczają z tego te związki wyznaniowe, w których nie ma podziału wiernych na duchownych i świeckich.

Wniosek: jeżeli wyniknie to z całokształtu konsultacji, można ustąpić z projektu rządowego i przyjąć projekt PSL w sprawach zawiadamiania USC przez duchownego, a nie przez nupturientów.

Projekt

Unii

Wolności

Projekt UW jest bliższy projektowi rządowemu niż projekt PSL. Również projekt UW powierza informowanie USC o ślubie wyznaniowym duchownemu, a nie małżonkom. Zatem **wniosek dotyczący projektu PSL ma tu też zastosowanie**. Projekt UW daje skutki cywilne ślubom wyznaniowym zawartym w każdym z działających w Polsce kościołów lub związków wyznaniowych, a więc nawet tym, które nie mają uregulowanej sytuacji prawnej - na co nie można zgodzić się. Projekt daje w art. 63 definicję duchownego, pozwalającą na skutki cywilne także ślubom wyznaniowym w tych związkach wyznaniowych, w których nie ma podziału wiernych na duchownych i świeckich; przewidując odpowiednie obwieszczenie MSWiA w pewnym stopniu ww. wadę projektu, że uznaje on nawet śluby w związkach wyznaniowych o nieuregulowanej sytuacji prawnej.

Zmiana ustawy o systemie oświaty

Projekt

Unii

Pracy

Projekt Unii Pracy w istocie rzeczy uwzględnia wszystkie istotne elementy projektu rządowego, z tym że projekt rządowy jest ujęty bardziej elegancko, mówi o ocenach przedmiotów nadobowiązkowych, a nie jak projekt Unii Pracy - o ocenach z nauki religii.

Projekt Unii Pracy idzie znacznie dalej, niż projekt rządowy, bo wymaga organizowania nauki religii w szkołach i analogicznie w przedszkolach tylko na pierwszej lub ostatniej godzinie lekcyjnej. Sympatyzując z tym elementem projektu, trzeba jednak powiedzieć, że jest on nierealny. Wymagałby bowiem wielokrotnego zwiększenia liczby katechetów. Nie powinno być jednak zadaniem posłów SLD przeciwstawianie się temu. Byłoby celowym, by tę zasadę - nauki religii tylko na pierwszej lub ostatniej lekcji - wprowadzić w przedszkolach, w których dzieci nie mają realnej możliwości przeczekania tych lekcji „na korytarzu”, chociaż z reguły rodzice odbierają dzieci z przedszkola w rytmie wynikającym z godzin pracy rodziców, a nie w rytmie zajęć przedszkolnych.

Następnie projekt UP, przez nowelizację art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy, wyłącza nauczycieli religii od wszelkich postanowień ustawy o systemie oświaty. W tej sprawie trudno jest wypowiedzieć się na poczekaniu. Wymagałoby to szczegółowej analizy, artykuł po artykule, jakie skutki - dodatnie lub ujemne - miałyby taka zmiana, tym bardziej, że dla statusu nauczyciela ważniejsze są przepisy Karty Nauczyciela a nie ustawy o systemie oświaty. Odnośnie tej ustawy istnieją tylko projekty: rządowy i UP.

Zmiana ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych

Projekt

Unii

Pracy

Projekt UP nie powtarza obowiązującego przepisu art. 8 ust. 2 o obowiązku przyjęcia do pochowania zwłok osób innego wyznania lub niewierzących przez jedyną w danej miejscowości cmentarz wyznaniowy. Z punktu formalno-prawnego jest to uzasadnione, ale umieszczenie takiej zmiany w projekcie rządowym uzasadnione jest względami demonstracyjnymi, bo przecież o ten przepis toczyła się tak ożywiona dyskusja. Jedyna zmiana w obowiązującej ustawie przewidziana w projekcie UP dotyczy zakazu odmowy pochowania zwłok osób „które posiadają nabyte prawo do pochówku w określonym miejscu tego cmentarza”. Jest to więc formuła znacznie węższa od formuły projektu rządowego, gdyż dotyczy tylko grobowców i grobów wielomiejscowych. Nie należący do wyznania, do którego należy cmentarz, małżonek lub inny bliski osoby już pochowanej na danym cmentarzu nie miałby w myśl projektu UP prawa do pochówku na tym samym cmentarzu, jeżeli to nie jest grobowiec lub grób wielomiejscowy. Projekt rządowy jest więc lepszy.

Wniosek: Do projektu UP możnaby się przyłączyć tylko w przypadku zmasowanego, nie do odparcia ataku na projekt rządowy. Można zresztą oczekiwać, że w tej sprawie UP poprze projekt rządowy, a nie własny. Odnośnie tej ustawy istnieją tylko projekty: rządowy i UP.

Zmiana ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania oraz niektórych innych ustaw

Odnośnie tej ustawy istnieje tylko projekt rządowy, z tym, że skreślenia ocen z religii na świadectwach szkolnych dotyczy UP-owski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty.

Finansowanie Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie

Istnieje tylko projekt rządowy.

Wykonano na zlecenia KP SLD. Kopia z własnego zbioru Czesława Janika.

Aleksander Merker

Były dyrektor generalny Urzędu ds. Wyznań w Warszawie.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 18-11-2003 Ostatnia zmiana: 24-01-2004)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3049) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3049>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach

komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl